

Kaos és la nostra relació amb la mitologia

És *queer* la mitologia grega antiga? La coneixem prou bé, de fet?

Irini Iannaki

Traducció: Lucas Gonzalvo

Els amants dels serials televisius disposen, des del 29 d'agost de 2024, de la producció anglesa *Kaos*, subtitulada també en català. Enèsima represa de figures i arguments procedents de l'antiga mitologia grega, el tractament que se'n fa ha suscitat controvèrsia arreu, i també, com era d'esperar, a Grècia. *Αέρηδες – Torre dels Vents* us ofereix en traducció una de les crítiques publicades en aquest país, apareguda l'11 de setembre de 2024 a la revista digital *lifo.gr*; per a la versió original de l'article, acudiu al següent enllaç: https://www.lifo.gr/stiles/optiki-gonia/kaos-einai-i-shesi-mas-me-ti-mythologia?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=11%2F09%2F2024

Kaos, la nova sèrie d'èxit de Netflix, una comèdia negra britànica basada en la mitologia grega antiga i els déus olímpics, ha despertat un gran debat nacional i reaccions de tota mena, especialment per la manera subversiva amb què els guionistes han decidit traslladar els mites clàssics als nostres dies i com han barrejat elements de diversos mites en la història.

Zeus és un dictador autoritari i paranoic que està en la crisi de la mitjana edat i té por de perdre el seu poder, de manera que mata els seus ajudants per esbravar-se. Hera és una deessa promíscua que traeix repetidament el seu marit Zeus i és protegida per unes sacerdotesses mutilades i mudes. Dionís és un *centennial* malcriat i immadur que, a banda de les seves entremaliadures, també participa en orgies de tots els gèneres. Posidó és un sàdic déu del mar que tortura per diversió el personal del seu iot. Prometeu és gai i mata el seu amant per enderrocar Zeus. Orfeu és un famós cantant pop i Eurídice no l'estima. Teseu és negre i gai. Les Erínies són unes motoristes foguejades que semblen tretes de *Sons of Anarchy*. Les Moires recorden els tres membres del jurat d'un concurs de talents. Els troians són un grup terrorista que actua contra els déus. Creta fa la pinta de ser Califòrnia més que no pas el Mediterrani.

A hores d'ara, la sèrie es troba en el Top5 mundial de Netflix. Des del principi, tot porta a pensar en una nova producció d'alt cost amb un repartiment excel·lent (Jeff Goldblum, Janet McTeer i Cliff Curtis fan un paperàs) i una bona estètica, però amb un contingut que es queda curt, com moltes d'altres. Per molt que ens sembli estrany, *Kaos* és una intel·ligent i entretinguda adaptació dels mites al món modern, amb una bona dosi de sarcasme, que posa de manifest una vegada més els elements arquetípics atemporals que van fer tant exitosa i fascinant la mitologia grega antiga arreu del món i van inspirar escriptors i

artistes en la multitud de versions que en van fer. A *Kaos* podem distingir motius tan familiars com el desig de poder i la por de perdre'l, el destí com a sinergia de forces metafísiques i voluntat humana, la luxúria com a factor determinant que mou el món, la crítica a la classe dominant i els seus intents per derrocar-la, el sacrifici pel bé comú a costa d'un mateix, el poder de l'amor, el sentit de la vida a través de la mort, reflexions sobre la mortalitat i l'eterna pregunta sobre el més enllà, i sobretot les mentides de la religió i el control que malda per tenir sobre la vida de les persones.

IEddie Izzard és Làquesis, una de les tres Moires.

En una de les millors escenes de la sèrie, Zeus-Jeff Goldblum sent el plaer de seguir, a través d'una pantalla, els desastres naturals que ell mateix ha provocat, recordant un déu malvat que és indiferent als patiments humans.

Janet McTeer (Hera) i Jeff Goldblum (Zeus) a *Kaos*

Una de les crítiques més absurdes que s'han sentit sobre *Kaos* afirma que, com que el seu creador, Charlie Covell, és una persona no binària, el guió obeeix els dictats d'una agenda *woke*, perquè alguns herois de la sèrie són *queer*. La resposta més òbvia, per a qualsevol que hagi llegit ni que sigui una mica de mitologia grega, la va donar el mateix Charlie Covell en una entrevista sobre la queeritat a la sèrie: «Els mites ja són *queer* en si mateixos, no crec que hagi creat res de nou, ho trobareu tot allà».

És ben sabut que l'homosexualitat a l'antiga Grècia, tot i que no tenia el significat actual, sinó que era més aviat un procés d'iniciació entre homes adults i nois adolescents, era una cosa molt comuna. No cal dir que a l'antiga Grècia, depenent de la societat, coexistien tant l'homosexualitat com l'heterosexualitat i la pederàstia, sobre la qual, és clar, no tenien la mateixa percepció que la que tenim avui. Però el que és segur és que els antics mites grecs estan a vessar d'amors homosexuals, com el de Zeus i Ganimedes, Posidó i Pèlops o Apol·lo i Jacint. A més a més, Pan era bisexual, existia Hermafrodit, les amants d'Àrtemis eren nimfes i Dionís, d'alguna manera, era el déu de les persones trans. Ceneu, un dels personatges mitològics menys coneguts que apareix a *Kaos* en un paper principal, era una persona transgènere que va néixer dona amb el nom de Cenis i que temps després es va convertir en home.

Killian Scott (Orfeu) i Nabhaan Rizwan (Dionís) a *Kaos*.

Aquesta no és la primera vegada que Netflix produeix una sèrie provocadora amb les decisions de guió que prenen. La Cleòpatra negra o l'Alexandre el Gran gai van aixecar una polseguera de reaccions, encara que només fos ficció. Si en aquests dos casos, però, l'escàndol tenia a veure amb figures reals que són tractades des d'un punt de vista històric, en el cas de *Kaos* és del tot ridícul intentar invocar una certa fidelitat mitològica.

Més enllà dels prejudicis que hem arrossegat al llarg dels anys sobre qüestions relacionades amb el nostre passat, la majoria de nosaltres ignorem la mitologia grega

antiga, de la mateixa manera que ignorem, de fet, els escriptors grecs antics. La idea que tenim dels mites grecs, a molt estirar, és una barrija-barreja producte dels anys a l'escola: Zeus manté relacions sexuals amb mortals, Hera és gelosa, Dionís se'n va de gresca, Persèfone per alguna raó viu a l'Hades, un ocell es menja la carn de Prometeu, Afrodita és la més bella i Atena la més sàvia de la colla, Àrtemis és caçadora, Apol·lo toca la lira: una idea molt general i vaga, molt més caòtica que la barreja de mites amb què s'arrisca *Kaos*.

En realitat, hauríem de sentir-nos afortunats, no pas orgullosos, d'haver nascut en un indret en què milers d'anys abans una cultura molt llunyana va concebre aquests extraordinaris mites. En canvi, a una sèrie que pretén per damunt de tot assolir un bon rendiment comercial li exigim que segueixi la línia argumental de les nostres preferències i es mantingui fidel. ¿A què, però? ¿A les nostres dèries, revisions, intransigències i puritanismes cristians? Al cap i a la fi, la mateixa mitologia grega antiga supera qualsevol sèrie de ficció de Netflix en enginy, simbolismes, girs i imaginació.